

Science Højskolen

Aarhus 2015

[:EFFEKT NOTAT:]

Effektnotatet redegør for den virkning en naturvidenskabelig folkehøjskole forventes at have på de unges valg af uddannelse.

Effekten af en naturvidenskabelig folkehøjskole i Danmark.

Målet med Science Højskolen er at få en bredere del af befolkningen til at interessere sig for naturvidenskab og i særlig grad fremme interessen blandt de unge, og medvirke til at flere gennemfører et naturfagligt uddannelsesforløb.

Indsatsteorien bygger på, at de unge generelt har stor interesse for både natur og naturfagene, men på grund af negative oplevelser i skole- og gymnasietiden har manglende kendskab til det naturfaglige sprog, manglende viden om uddannelsernes indhold og manglende identitets- og rollemodeller, og dermed falder fra og vælger anden eller ingen uddannelse. En naturfaglig folkehøjskole kan netop være en dynamisk brobygger mellem de unge i den gruppe og det naturvidenskabelige miljø i Danmark.

Effektmåling ud fra den indsatsteori vil have en processuel tilgang og baseres på gennemførte seriøse målinger på effekten af højskolekurser generelt og forventninger af effekten fra Science Højskolen specifikt.

Den generelle effekt af højskoleundervisning

Folkehøjskolerne blev oprettet i landbrugssamfundet, men har som institution overlevet industrisamfundet og eksisterer i dagens videnssamfund, hvor udviklingen er præget af globalisering, europæisering, multikulturalisering og individualisering.

Nutidens mere fagspecifikke højskoler tilbyder eleverne erhvervsfaglige færdigheder i højere grad end generelle almene højskoler, men folkehøjskolernes identitet har fra starten bygget på den præmis, at dannelsesdimensionen skal have højere prioritet end uddannelsesdimensionen. Dannelse i højskolens forståelse bygger på, at mennesket ikke kun står i forhold til sig selv, men også til et samfund og til verden i sin helhed.

Det er tankevækkende, at man for mere end 150 år siden rettede fokus mod erhvervelse af de kompetencer som det fleksible arbejdsmarked efterspørger i dag, nemlig de mere almene og sociale kompetencer. Folkehøjskolernes indsats har bl.a. betydet, at danskerne helt frem til i dag har været en af verdens bredest og bedst uddannede befolkninger.

Folkehøjskolerne indgår generelt mere og mere forpligtende i indsatsen på at fasholde unge i uddannelse, og motivere og vejlede i forhold til studievalg. Således er højskolerne forpligtet til at give eleverne vejledning i forhold til valg af videre uddannelse og erhverv, og der er skabt lovgivningsmæssige rammer for samarbejde mellem højskoler og formelle uddannelsesinstitutioner.

Kategori 1: Højskolens effekt på elevernes studievalg efter endt ophold.

I forhold til studievalg er folkehøjskolens særegne læringsrum med til at skabe engagement og afklaring for den enkelte elev. Højskoleophold giver generelt de unge mulighed for dyrke deres interesser og mange finder derigennem erfaringsmæssigt ud af, hvad de er gode til, eller hvad de kan fastholde interesse for – som afklaring ift. faglig interesse og studievalg. Således har højskolernes slogan i en årrække været 'find det du er god til'. Afklaring og afprøvning ift. uddannelsesvalg gælder især på højskolernes linjefag og på de fagspecifikke højskoler, hvor der ofte findes et samarbejde mellem højskolen og en

formel uddannelses- eller brancheinstitution om kvalificering og rekruttering af elever. Det gælder bl.a. og især indenfor de kulturelle uddannelser, musik, teater, film, design, kunst, arkitektur o. s. v. men også indenfor journalistik, idræt mv.

Der findes dog ingen egentlig statistik eller analyse af, hvor mange der vælger eller optages på videre studie indenfor de pågældende fagområder efter endt højskoleophold. Dog vurderes det, at det er et betydeligt antal unge, der enten kvalificerer sig til en formel uddannelse eller finder deres fremtidige retning efter et højskoleophold.

Danmarks konkurrenceevne bliver de kommende år sat under et vældigt pres af, at mange unge ikke får de erhvervskompetencegivende uddannelser, de har evnerne til at gennemføre. Der er grund til bekymring, både for de mange unge, der afbryder især teknisk / erhvervsfaglige uddannelser og ikke finder tilbage til uddannelsessystemet, og for den ligeledes betydelige gruppe af unge, der afbryder videregående uddannelser. For at synliggøre hvilken effekt højskoleundervisningen har på disse udfordringer udarbejdede Lange Analyser i 2013 en omfattende analyse af omkring 350.000 unges adfærdsmønstre: "Analyse af højskolernes effekt på uddannelse".

I en tid med stort politisk fokus på økonomisk nytte, er det første gang i 150 år at effekten af et højskoleophold kan konkludere, at højskolerne er med til at bidrage positivt til den danske økonomi. Det er i en finansiell lingo en "win win" for Danmarks økonomi, at vi har højskolerne, og at flere og flere vælger at gøre brug af dem.

Kategori 2: Højskolernes effekt i forhold til frafald på videregående uddannelser

Med gennemsnitlig 6-7 % lavere frafald hos studerende, der har været på højskole, er der et væsentligt potentiale for nedbringelse af frafaldet ved at bruge højskolerne aktivt i studieafklarende og -forberedende forløb frem mod uddannelsesstart på videregående uddannelser. Især på universitetsuddannelserne er effekten stor. Efter ét års studier ses en reduktion i frafald på ca. 8 %, efter to års studier på ca. 10 %.

Oven i de generelle, positive resultater kommer, at højskoleophold i særlig grad er til gavn for unge, der kommer fra hjem uden uddannelseskultur, og som skal klare sig i uddannelsessystemet på lige fod med unge med langt bedre sociale og kulturelle forudsætninger. Frafallrisikoen på de videregående uddannelser falder med højskoleophold for unge fra ikke-uddannelsesvante hjem med ca. 15 %. På universitetsbacheloruddannelserne, er faldet på ca. 33 % efter et års og ca. 23 % efter to års studier.

Kategori 3: Højskolernes effekt i forhold til tilbagevendelse til uddannelse

Med ca. 27 % forbedret tilbagevendelse til uddannelsessystemet ved at deltage på et højskolekursus, kan antallet uden uddannelse reduceres med mange hundreder personer, hvis tilgangen til højskolerne kan trækkes i vejret for denne gruppe. Sandsynligheden for at vende tilbage til uddannelsessystemet efter afbrudt erhvervsfaglig uddannelse øges med ca. 55 % for unge fra ikke-uddannelsesvante hjem, hvis de tager på højskole efter afbruddet.

Kategori 4: Effekten og erfaringer fra andre højskoletiltag

Eksempel 1: De seneste nøgletal viser, at både frafaldet og antallet af studerende, der ikke gennemfører deres studium på normeret tid, er stigende på landets universiteter.

På den baggrund har der været et forsøgsmæssigt uddannelsessamarbejde (kaldet Pit-stop) mellem Det Humanistiske Fakultet ved Aarhus Universitet og 3 folkehøjskoler. Med Pit-stop kan studerende ved fakultetet, som af personlige eller studiemæssige årsager er kørt fast i deres studium, indstilles til et højskoleophold. Effektevaluering konkluderede at højskoleformen formår at supplere de formelle universitetsuddannelser med den eksistentielle og dannelsesmæssige dimension og anbefaler, at Pit-stop formaliseres som samarbejde med Studieforvaltningen og Den Centrale Studievejledning, og at man i det samarbejde sigter på at Pit-stop bliver et egentligt afklaringstilbud, som en positiv studieforlængelse, der medvirker til at sikre en bedre gennemførelse af de lange videregående uddannelser.

Eksempel 2: Kombinationsprojektet er et samarbejde mellem højskoler og erhvervsuddannelser. Formålet er at øge folkehøjskolernes medvirken til, at flere unge gennemfører en ungdomsuddannelse. Slutevalueringen af Kombinationsprojektet, som er udarbejdet af DPU og Aalborg Universitet viser, hvordan de unges beskæftigelsesaktiviteter fordeler sig efter deres højskoleophold. Af tallene fremgår det, at 78,6 % af de unge, som fra 2008 til 2013 var igennem projektet, i august 2013 enten er i uddannelse, arbejde eller har gennemført en ungdomsuddannelse. 48,2 % af de unge, som på tidspunktet er i uddannelse, er i gang med en erhvervsfaglige ungdomsuddannelse.

Den forventede effekt af højskoleundervisningen på Science Højskolen

En kerneopgave for Science Højskolen er at styrke unge, som har evnerne til at gennemføre et naturfagligt uddannelsesforløb.

Kategori 1: Science Højskolens effekt på elevernes studievalg efter endt ophold.

I forhold denne kategori henvender Science Højskolen sig især til den brede gruppe af unge generalister, der efter endt gymnasieuddannelse 1) ikke har valg studieretning, 2) holder 1-3 års studiefrihed og 3) har evner der både går i humanistiske, samfundsmæssige og naturfaglige studieretninger. Det er en kendsgerning at mange af nutidens unge (især piger) mangler interesse for naturvidenskabelige fag. Hvis den interesse (og de glæder) der ligger i naturvidenskaben skal findes, skal de først og fremmest have unikke fagrelevante oplevelser, føle sig god til faget, identificere rollemodeller og få en naturvidenskabelig selvtilid. Kønsmæssigt er de kulturelt betingede forventninger, at drenge er bedre end piger. Det er der intet videnskabeligt belæg for, men drengene præsterer derfor bedre resultater, end pigerne.

Effekten af Science Højskolens oplevelses- og ekspeditionsbaserede undervisning vil være markant overfor denne gruppe og gennem højskolens tilknyttede unge moderne (både mandlige og kvindelige) forskere vil være de rollemodeller, der kan få elever fra denne store kategori af unge til at vælge en naturvidenskabelig studiefag frem for et humanistisk. Dermed vil de naturvidenskabelige studier få tilført en bredere og mere alsidig gruppe af unge med ofte mere generelle færdigheder, til gavn for både den fremtidige forskning og samfundet.

Effekten af højskoleundervisningen på Science Højskolen er ca. 20 % af en elevårgang på 130 elever forventes at vælge en science relateret uddannelse. Det svarer til 26 elever pr. år, der ellers ikke ville vælge en science relateret uddannelse.

De unge der tidligt har valgt et studie i det science faglige område, vil ikke være den primære gruppe i denne kategori, men vil være synlige i effekten på kategori 2.

Kategori 2: Science Højskolernes effekt i forhold til frafald på videregående uddannelser.
I samarbejde med Aarhus Universitet, Aarhus Tech, VIA University College, ScienceTalenter, gymnasieskolerne o.a. vil Science Højskolen sikre at flest mulig unge fastholdes i deres videre uddannelse og får den optimale start på deres science-faglige studier. For visse unge kan et studieafklarende og –forberedende højskoleophold være afgørende i forhold til deres fastholdelse i uddannelsen. Science Højskolen kan modne eleverne fagligt, socialt og kulturelt i forhold til det nye og fremmede uddannelse- og livsmiljø de træder ind i efter endt skolegang som hjemmeboende.

Science Højskolen vil være den eneste fagrelevante højskole, disse elever kan henvende sig til.

Dermed forventes det, at effekten fra undervisningen på Science Højskolen mindst svarer til landsgennemsnittet i forhold til 6-7 % lavere frafald hos studerende; reduktion i frafald på universitetsuddannelserne på ca. 8 % efter 1 års studie og på ca. 10 % efter to års studier; ca. 15 % lavere frafaldsrisiko på de videregående uddannelser for unge fra ikke-uddannelsesvante hjem; og reduktion i frafald på universitetsbacheloruddannelserne for unge fra ikke-uddannelsesvante hjem på ca. 33 % efter et års og ca. 23 % efter to års studier.

Antallet af elever pr. år der specifikt rekrutteres til denne kategori forventes at være 20.

Kategori 3: Science Højskolens effekt i forhold til tilbagevendelse til uddannelse
I samarbejde med Aarhus Tech, HTX gymnasier o.a. vil Science Højskolen sikre at flest mulige elever, der risikerer at falde fra en teknisk ungdomsuddannelse, vender tilbage til uddannelse.

Med Science fagrelevante tilgang forventes det, at effekten fra højskoleundervisningen mindst svarer til landsgennemsnittet, med ca. 27 % forbedret tilbagevendelse til uddannelsessystemet, øget med ca. 55 % for unge fra ikke-uddannelsesvante hjem.

Antallet af elever pr. år der specifikt rekrutteres til denne kategori forventes at være 8.

Kategori 4: Effekten fra Science Højskolens øvrige tiltag

Tiltag 1:

I samarbejde med Aarhus Universitet, Aarhus Tech, VIA University College o.a. vil Science Højskole etablere højskoleforløb på det naturvidenskabelig område med erfaringer i bl.a. Pit-stop. Med en naturvidenskabelige Pit-stop uddannelse på Science Højskolen kan studerende fra de videregående uddannelser, som af personlige eller studiemæssige årsager er kørt fast i deres studium, få til et relevant højskoleophold der kan bringe fastholde dem i deres uddannelse. Effekten forventes at være den samme som erfaringerne fra andre Pit-stop uddannelser med ca. 4 studerende pr. år.

Tiltag 2:

I samarbejde med Aarhus Tech vil Science Højskolen etablere kombinationsforløb, der ved at kombinere den formelle og den non-formel uddannelse skal fastholde flest mulige unge i en teknisk og erhvervsmæssig ungdomsuddannelse. Med baggrund i Science Højskolen teknisk-fagrelevante tilgang forventes det, at effekten fra højskoleundervisningen mindst svarer til landsgennemsnittet, med ca. 78 % af de unge i kombinationsforløbet enten kommer i uddannelse, arbejde eller gennemfører en ungdomsuddannelse, og at ca. 48 % vil påbegynde en teknisk/erhvervsfaglig ungdomsuddannelse. Antallet af elever pr. år forventes af være 10.

Tiltag 3:

I samarbejde med bl.a. ScienceTalenter i Sorø vil Science Højskolen afholde inspirerende lejrskoler med et naturvidenskabeligt indhold for HELE gymnasieklasser samt undervisningsforløb for unge med naturvidenskabelige talenter i folkeskolen, gymnasium, mv. En science højskole i Aarhus - tæt på en række relevante videregående uddannelsesinstitutioner, virksomheder og naturfaglige miljøer - kan tilbyde faciliteter, der kan fremme læringsdelen og samtidig imødekomme behovet for logi og bospisning. På den måde bygger Science Højskolen bro mellem de forskellige uddannelsesniveauer og medvirker til talentudviklingen ved at skabe fællesskaber med opmærksomhed omkring naturvidenskabelige uddannelser.

Science Højskolen er den eneste institution i Danmark der kan tilbyde den science lejrskole for hele klasser. Der forventes at deltage 7-10 gymnasie- eller folkeskoleklasser i science lejrskoler pr. år, svarende til 200-250 elever.

Effekten af Science Højskolens naturvidenskabelige dannelse

Da de fleste udfordringer i den globale offentlighed relaterer sig til naturvidenskab, rækker naturvidenskab mere end nogensinde direkte ind i den offentlige debat. Det må derfor betragtes som et demokratisk problem, at en lang række borgere mangler naturvidenskabelig dannelse til at kunne engagere sig i debatten. Viden om og anvendelse af det naturvidenskabelige sprog og principper må i dag betragtes som en integreret del af borgerens almene dannelse og er derfor også at betragte som en højskoleopgave. Den opgave vil Science Højskolen som den eneste højskole i Danmark løfte. Årligt forventes det at 130 elever får en almen naturvidenskabelig dannelse.